

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

« 01 » _____ 2015 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
**ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ.
ФОРТЕШАНО**
(I курс)

Галузь знань – 0202 «Мистецтво»
Напрямок підготовки – 6.020204 «Музичне мистецтво»
Освітній рівень – перший (бакалаврський)
(на базі повної загальної середньої освіти)

Інститут мистецтв

2015 – 2016 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи

А.О. Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Основний музичний інструмент. Фортепіано» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) освітнього рівня (на базі повної загальної середньої освіти).

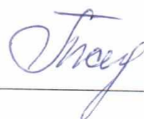
Розробник:

Економова Ольга Серафимівна, старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв

Протокол від «02» вересня 2015 року № 1

Завідувач кафедри інструментально-виконавської майстерності

(підпис)

Т.М. Пляченко

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни	7
III. Програма навчального курсу	8
IV. Навчально-методична карта дисципліни	10
V. Завдання для самостійної роботи студента	11
VI. Система поточного та підсумкового контролю	13
VII. Методи навчання	16
VIII. Методичне забезпечення курсу	16
IX. Орієнтовний репертуар	17
X. Рекомендована література	19
Основна література	19
Додаткова література	19

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма навчальної дисципліни «Основний музичний інструмент. Фортепіано» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньої програми підготовки бакалаврів з галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» (на базі повної загальної середньої освіти).

Навчальна дисципліна «Основний музичний інструмент. Фортепіано» містить такі розділи: 1) теоретичний (реалізується у ході індивідуальних занять із кожним студентом залежно від його здібностей та попередньої музичної підготовки); 2) практичний (здійснюється в ході індивідуальних аудиторних занять у процесі вивчення музичних творів та їх художнього виконання); 3) самостійна робота студентів (реалізується в конкретних завданнях для самостійного опанування у позааудиторних домашніх заняттях).

Мета навчального курсу – підготовка студентів до всебічного використання музичного інструмента в середніх загальноосвітніх навчальних закладах (на уроках музичного мистецтва і в позанавчальній роботі).

Завдання навчального курсу:

1. Формування інтересу до педагогічної діяльності і самостійної роботи у процесі інструментальної-виконавської підготовки майбутнього фахівця.

2. Створення професійної основи для подальшої самостійної роботи майбутнього вчителя музичного мистецтва засобами гри на музичному інструменті.

3. Оптимізація професійної підготовки вчителя музики в інтегрованій єдності музично-виконавського та педагогічного компонентів.

4. Накопичення музичного репертуару для проведення різних форм навчальної та позакласної діяльності у шкільних та культурно-освітніх установах.

5. Формування готовності вирішувати питання добору та інтерпретації дидактично-доцільних зразків національного та зарубіжного музичного мистецтва з урахуванням вікових можливостей школярів.

Міждисциплінарний взаємозв'язок. Засвоєння навчального курсу «Основний музичний інструмент» передбачає інтеграцію знань, умінь і навичок з таких дисциплін: додатковий музичний інструмент; оркестровий клас; сольфеджіо; історія музики.

У результаті вивчення дисципліни «Основний музичний інструмент. Фортепіано» у студентів мають бути сформовані такі фахові та загальні **компетентності**:

– *інструментально-виконавська* (вільне володіння музичним інструментом (інструментами) та здатність його використовувати у навчальній і концертно-виконавській діяльності; володіння навичками читання нот з аркуша, транспонування, добору музики на слух; володіння методами навчання гри на музичних інструментах; здатність організувати інструментальне музикування школярів на уроках музичного мистецтва та в позанавчальний час);

– *світоглядна* (наявність ціннісно-орієнтаційної позиції; загальнокультурна ерудиція, світогляд; розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії; збереження національних духовних традицій);

– *інформаційна* (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань; здатність до ефективного використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які містять текстовий, аудіо- і відеоматеріал у соціальній та професійній діяльності);

– *самоосвітня* (здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію у фаховій діяльності; прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху)

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»

Курс	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів відповідних ECTS: I курс – 4</p> <p>Загальна кількість годин I курс – 120</p> <p>Кількість годин на тиждень: 2</p>	<p>Шифр та назва галузі знань: 0202 – «Мистецтво»</p> <p>Шифр та назва напрямку підготовки: 6.020204 – «Музичне мистецтво»</p> <p>Освітній рівень: перший (бакалаврський)</p>	<p>Обов'язкова дисципліна</p> <p>Рік підготовки: 1</p> <p>Семестри: 1 – 2</p> <p>Аудиторні (практичні) заняття: 74 год.</p> <p>Самостійна робота: 38 год.</p> <p>Модульний контроль: 8 год.</p> <p>Семестровий контроль: –</p> <p>Вид підсумкового контролю: Залік: II сем.</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»

I курс								
№ тем	Назви теоретичних/практичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекційних	Семестровий контроль	Практичних	Модульний контроль	Самостійна робота
I СЕМЕСТР								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1: Основні компоненти базової фортепіанної підготовки								
1.1	Розвиток професійних музичних умінь	14	10			10		4
1.2	Розвиток аналітичних умінь	14	10			10		4
	МКР	2					2	
	Разом	30	20			20	2	8
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2: Основні компоненти практичної та технічної підготовки								
2.1	Педагогічно-виконавське спрямування професійного репертуару	14	9			9		5
2.2	Формування основ технічної майстерності	14	9			9		5
	МКР	2					2	
	Разом	30	18			18	2	10
	Усього за I семестр	60	38			38	4	18
II СЕМЕСТР								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3: Формування піаністичних навичок та якості звуку								
3.1	Процес звукоутворення	14	9			9		5
3.2	Формування піаністичних навичок звуковедення	14	9			9		5
	МКР	2					2	
	Разом	30	18			18	2	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4: Формування виконавських навичок								
4.1	Формування вмінь використовувати різноманітні види артикуляції	14	9			9		5
4.2	Вдосконалення виконавських навичок у процесі вивчення шкільного репертуару	14	9			9		5
	МКР	2					2	
	Разом	30	18			18	2	10
	Усього за II семестр	60	36			36	4	20
	УСЬОГО за I курс	120	74			74	8	38

ІІІ. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 (І КУРС, І СЕМЕСТР) Основні компоненти базової фортепіанної підготовки

Тема 1.1. Розвиток професійних музичних умінь.

Вміння розібрати та осмислити твір, працюючи над нотним текстом і його відтворенням на фортепіано. Визначення структури та аналізу технічних та артикуляційних труднощів.

Тема 1.2. Розвиток аналітичних умінь.

Ознайомлення з фактурними та образно-звуковими особливостями різних музичних стилів. Ознайомлення з критеріями аналізу та самоаналізу виконуваної музики.

Основна література: 1 – 16.

Додаткова література: 17 – 20.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 (І КУРС, І СЕМЕСТР) Основні компоненти практичної та технічної підготовки

Тема 2.1. Педагогічно-виконавське спрямування професійного репертуару.

З метою накопичення музично-слухового та виконавського досвіду вчити студентів вмінню свідомо сприймати музичний матеріал, аналізувати його стильові та жанрові особливості. Використання педалі з урахуванням характеру та жанру музики. Формування вміння читати ноти з листа, підбирати на слух за наданою гармонічною схемою, транспонувати музичні твори шкільного репертуару.

Тема 2.2. Формування основ технічної майстерності.

Оволодіння різними технічними навичками гри на фортепіано. Опанування технічною досконалістю музичних програм шляхом роботи над етюдом, гамами. Аналіз аплікатури та закономірність аплікатурних форм.

Основна література: 1 – 16.

Додаткова література: 17 – 20.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 (I КУРС, II СЕМЕСТР) Формування піаністичних навичок та якості звука

Тема 3.1. Процес звукоутворення.

Оволодіння вміннями якісного звуковидобування, динамікою.

Тема 3.2. Формування піаністичних навичок звуковедення.

Розвиток різних видів техніки. Виховання у студентів уважного ставлення до тексту, вміння підбирати необхідну аплікатуру. Здобуття необхідних навичок педалізації, яка залежить від стилю і характеру твору.

Основна література: 1 – 16.

Додаткова література: 17 – 20.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4 (I КУРС, II СЕМЕСТР) Формування виконавських навичок

Тема 4.1. Формування вмінь використання різноманітних видів артикуляції.

Оволодіння артикуляційними вміннями, фразуванням. Формування володіння різноманітними ритмічними формулами. Визначення специфіки виконання творів різних епох, стилів, жанрів.

Тема 4.2. Вдосконалення виконавських навичок в процесі вивчення шкільного репертуару.

У процесі вивчення технічного матеріалу (етюд, гами) здобувати вміння, використовувати арсенал прийомів та різні види техніки. Реалізація педагогічного спрямування шкільного репертуару.

Основна література: 1 – 16.

Додаткова література: 17 – 20.

**IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»**

I курс

Аудиторні (практичні) заняття – 74 год. Самостійна робота – 38год. Модульний контроль – 8год.

	I семестр				II семестр			
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
Назва модуля	Основні компоненти базової фортепіанної підготовки		Основні компоненти практичної та технічної підготовки		Формування піаністичних навичок та якості звуку		Формування виконавських навичок	
К-сть балів за модуль	245 балів		224 бали		224 бали		224 бали	
Заняття №	1 – 10	11 - 20	21 – 29	30 – 38	1 – 9	10 – 18	1 – 9	10 – 18
Теми занять та кількість балів	Розвиток професійних музичних умінь	Розвиток аналітичних умінь	Педагогічно-виконавське спрямування професійного репертуару	Формування основ технічної майстерності	Процес звукоутворення	Формування піаністичних навичок звуковедення	Формування вмінь використання різних домінантних видів артикуляції	Вдосконалення виконавських навичок в процесі вивчення дитячого і шкільного репертуару
Відвідування	5 б.	5 б.	4,5 б.	4,5 б.	4,5 б.	4,5 б.	4,5 б.	4,5 б.
Робота під час занять	100 б.	100 б.	90 б.	90 б.	90 б.	90 б.	90 б.	90 б.
Самостійна робота	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.
Види поточного контролю	25 б.		25 б.		25 б.		25 б.	
Рейтинговий бал	Усього за I семестр – 469 балів				Всього за II семестр – 448 балів			
Підсумковий контроль	–				Залік			
Коефіцієнт	Усього за період роботи до заліку – 917 балів (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнта – 9,17)							

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

I курс

№	Зміст завдання	К-сть годин	Література	Академічний контроль	Бали
1.	Тема 1.1. Уміння розібрати та осмислити твір, працюючи над нотним текстом і його відтворення на фортепіано. Визначення структури та аналізу технічних та артикуляційних труднощів	4	Нотна література	Прослуховування	5
2.	Тема 1.2. Складники виконавського апарату музиканта-інструменталіста. Оволодіння різними технічними навичками гри на фортепіано, опанування технічною досконалістю музичних програм шляхом роботи над етюдами та гамами. Аналіз апікатури та закономірність апікатурних форм: позиційні послідовності, переноси рук, розташування пальців на білих і чорних клавішах тощо. Координація виконавських рухів музиканта-інструменталіста.	4	Нотна література	Прослуховування	5
3.	Тема 2.1. Ознайомлення з фактурними та образно-емоційними особливостями різних музичних стилів. Ознайомлення з критеріями аналізу і самоаналізу виконуваної музики. Специфіка підбору апікатури. Відповідність апікатури відображенню художньо-інтерпретаційної моделі композитора. Усвідомлений підхід до розв'язання проблеми підбору доцільної апікатури.	5	Нотна література	Прослуховування	5
4.	Тема 2.2. Оволодіння вміннями якісного звуковидобування. Формування навичок володіння кантиленною гнучкістю та природністю інтонації. Основні завдання роботи над мелодією та її інтонаційною виразністю. Знання особливостей звуковидобування у творах різних жанрів, стилів. Динамічна палітра звучання та її зв'язок зі змістом твору. Тембральне забарвлення інструментального звучання.	5	Нотна література	Прослуховування	5
	Усього за I семестр	18			20
5.	Тема 3.1. Інтонаційна виразність. Оволодіння вміннями якісного звуковидобування, динамікою. Фразування. Контраст звуковий, артикуляційний, динамічний, тембральний.	5	Нотна література	Прослуховування	5
6.	Тема 3.2. Мелодія мистецтва «співу» на роялі. Оволодіння вміннями якісного	5	Нотна література	Прослуховування	5

	звуквидобування, штриха, динаміки, фразування. Виконання музичних творів, різних за стилем, змістом, характером.				
7.	Тема 4.1. Індивідуальний підбір інструктивно-технічного матеріалу. Оволодіння артикуляційними вміннями, фразуванням. Пошук ефективних шляхів подолання технічних складнощів. Розвиток різних видів техніки. Формування володіння різними ритмічними формулами.	5	Нотна література	Прослуховування	5
8.	Тема 4.2. Складники музичної тканини (мотив, фраза, речення тощо). Гармонічний аналіз мелодико-ритмічних ліній музичної тканини в інтонаційному розвитку. Формування навичок володіння кантиленною гнучкістю та природністю інтонації. Гармонізація мелодії з використанням елементів імпровізації. Ритмічні формули. Кульмінації: динамічні та смислові.	5	Нотна література	Прослуховування	5
	Усього за II семестр	20			20
	Усього за навчальний рік	38			40

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення бакалаврів з дисципліни «Основний музичний інструмент. Фортепіано» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь і навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

I курс

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Сума балів
1.	Відвідування практичних занять	0,5	74	37
2.	Робота на практичному занятті	10	74	740
3.	Самостійна робота (виконання домашнього завдання)	5	8	40
4.	Виконання модульної контрольної роботи (модульне контрольне прослуховування)	25	4	100
	Усього за період роботи до заліку (без урахування коефіцієнта)			917
	Коефіцієнт			9,17

Порядок переведення рейтингових показників успішності в європейську шкалу ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Критерії оцінювання
90 – 100	«Відмінно»	A	Студент виявив відмінне володіння основним музичним інструментом, високий рівень виконавської техніки та інтерпретаційних умінь, бездоганно виконав твори екзаменаційної програми відповідно до програмових вимог з основного музичного інструменту.
82 – 89	«Добре»	B	Студент виявив добрий рівень володіння основним музичним інструментом та успішно виконав твори екзаменаційної програми з дотриманням авторського тексту та інтерпретаційного плану з незначними технічними огріхами.
75 – 81	«Добре»	C	В загальному вірне відтворення нотного тексту творів екзаменаційної програми з певними текстуальними помилками. Студент виявив належний рівень інструментально-виконавської техніки.
69 – 74	«Задовільно»	D	Студент виявив достатній рівень володіння основним музичним інструментом та знання творів екзаменаційної програми, але допустив кілька суттєвих текстуальних помилок.
60 – 68	«Задовільно»	E	Рівень володіння музичним інструментом та знання творів екзаменаційної програми задовольняє мінімальні вимоги з навчальної дисципліни.
35 – 59	«Незадовільно»	FX	Студент продемонстрував посередній рівень володіння музичним інструментом, допустив значну кількість текстових помилок і технічних огріхів. Студент має можливість повторного складання екзамену.
1 – 34	«Незадовільно»	F	Студент допустив суттєві помилки в тексті твору, виявив низький рівень володіння основним музичним інструментом та неспроможність до подальшого навчання у ВНЗ (потребує обов'язкового повторного вивчення курсу).

**Розподіл балів за темами змістових модулів,
що присвоюються студентіві упродовж вивчення навчального курсу
«Основний музичний інструмент»**

I курс

I семестр					
Змістовий модуль 1 (практичні заняття + самостійна робота)			Змістовий модуль 2 (практичні заняття + самостійна робота)		
Тема 1.1	Тема 1.2	МКР	Тема 2.1	Тема 2.2	МКР
110	110	25	99,5	99,5	25
245 балів			224 бали		
Усього за I семестр – 469 балів					

II семестр					
Змістовий модуль 3 (практичні заняття + самостійна робота)			Змістовий модуль 4 (практичні заняття + самостійна робота)		
Тема 3.1	Тема 3.2	МКР	Тема 4.1	Тема 4.2	МКР
99,5	99,5	25	99,5	99,5	25
244 бали			224 бали		
Усього за II семестр – 448 балів					
Усього за період роботи до заліку – 917 балів (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнта – 9,17)					

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: пояснення, розповідь, бесіда.
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *практичні*: вправи.

2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності (навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості тощо).

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. Робоча навчальна програма з дисципліни .
2. Нотна література.
3. Мистецтвознавча література з проблем інструментального виконавства.
4. Методична література з навчання гри на фортепіано.
5. Аудіо- та відеозаписи занять і концертних виступів видатних педагогів та виконавців

ХІ. ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

ЕТЮДИ

- Беренс Г. Тв. 70. 50 маленьких фортепіанних п'єс без октав: №№1- 30 .
Беркович І. Маленькі етюди: №№ 1- 30.
Гедіке О. Тв. 32. 40 мелодійних етюдів для початківців: №2, 3, 7. Тв.36. 60 легких фортепіанних п'єс для початківців. Зош.1: №№ 13, 14, 22. Тв. 46. 50 легких п'єс для фортепіано. Зош. 1: №№11, 18, 20.
Гнесіна О. Маленькі етюди для починаючих: №№1- 3, 7, 9- 13, 15, 19.
Черні К. Вибрані фортепіанні етюди. Під ред. Г.Гермера. Ч. 1: №№ 1- 6.
Шітте А. Тв. 108. 25 маленьких етюдів: №№ 1- 15. Тв. 160. 25 легких етюдів: №№ 1- 20.
Вибрані етюди зарубіжних композиторів для фортепіано. Вип.1 №№ 2- 29.
Етюди для фортепіано. Вип. 1. Під ред. В. Дельнової (за вибором).

П'ЄСИ

- Агафонніков В. Музичні ігри. 27 п'єс для починаючого піаніста (за вибором).
Александров А. 6 маленьких п'єс для фортепіано (за вибором) Антюфеев Б. Дитячий альбом. (за вибором).
Барток Б. Дітям. Зош. 1 (найбільш легкі п'єси). Мікрокосмос. Зош. 1 (за вибором) .
Бер О. Зозуля.
Беренков В. Дві марійські пісні: Сі мажор, До мажор .
Беркович І. 25 маленьких п'єс (за вибором).
Блок В. Дитячий альбом: Колискова, Волинка грає, Ведмідь у лісі.
Волков В. 30 п'єс для фортепіано (за вибором). 10 п'єс для фортепіано (за вибором).
Гедіке О. Тв.36. 60 легких фортепіанних п'єс.
Герштейн В. 10 фортепіанних п'єс: №№3, 5, 6, 8.
Гольденвейзер О.Тв.11.Збірка п'єс для фортепіано: №№ 3, 5, 6.
Гречанінов О. Тв. 98. Дитячий альбом (за вибором).
Жилінський А. Фортепіанні п'єси для дітей (за вибором).
Кабалевський Д. Тв. 27. Вибрані п'єси для дітей (за вибором).

ПОЛІФОНІЧНІ ТВОРИ

- Аглінцева О. Російська пісня.
Бах І.С. Нотний зошит Анни Магдалени Бах: №1-Менует.
Беркович І. 25 легких п'єс для фортепіано: Канон.
Гедіке О. Тв. 36. 60 легких фортепіанних п'єс для початківців.
Гендель Г. Арія ре мінор, Менует мі мінор.
Глінка М. Дві поліфонічні п'єси: Мі бемоль мажор, ре мінор.

Гуммель І. П'єси: Фа мажор, До мажор, ре мінор.
Крігер І. Менует ля мінор.
Лисенко М. Ой, під горою, під перевозом. За річкою-бережком.
Михайлов К. Пісня.
Моцарт Л. Менует, Буре.
Салютринська Т. Протяжна.
Слонов Ю. П'єси для дітей: Поліфонічна п'єса.
Сорокін К. Дитячий куточок: Няньчина пісенька.

ТВОРИ ВЕЛИКОЇ ФОРМИ

Бетховен Л. Сонатина Соль мажор.
Беркович І. Варіації на тему російської народної пісні «Во саду ли в огороде».
Гедіке О. Тв.36. Сонатина До мажор.
Кабалевський Д. Тв.51. №1 Варіації на тему народної пісні.
Литкова І. Варіації на тему білоруської народної пісні «Савка та Гришка зробили дуду».
Моцарт В. АLEGRO Сі-бемоль мажор. Легка сонатина До мажор.
Назарова Т. Варіації на тему російської нар. пісні «Пойду ль, выйду ль я».
Салютринська Т. Сонатина.
Штейбельт Д. Сонатина До мажор.

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Алексеев А. Д. Методика обучения игре на фортепиано. – М.: Музыка, 1978. – 287 с.
2. Баренбойм Л. А. Путь к музыцированию. – 2-е изд. – Л.: Сов. композитор, 1973. – 270 с.
3. Браудо И. А. Об изучении клавирных сочинений Баха в музыкальной школе. – М.: Музгиз, 1965. – 80 с.
4. Голубовская Н. И. Искусство педализации. – Л.: Сов. композитор, 1985. – 96 с.
5. Кабалевський Д. Б. Про трьох китів та про інші цікаві речі. – К.: Муз. Україна, 1973. – 190 с.
6. Калинина Н. Т. Клавирная музыка Баха в фортепианном классе. – Л.: Сов. композитор, 1988. – 156 с.
7. Курковский Г. В. Питання фортепіанного виконавства. Збірник статей. – К.: Муз. Україна, 1983. – 139 с.
8. Либерман Е. Я. Работа над фортепианной техникой. – М.: Искусство, 1985. – 144 с.
9. Маккиннон Л. Игра наизусть. – М.: Искусство, 1967. – 144 с.
9. Малиновская А. В. Класс основного музыкального инструмента. Искусство фортепианного интонирования. Учебное пособие для вузов. – М.: Искусство, 2005. – 379 с.
10. Маргулис В. И. Об интерпретации произведений Бетховена. – М.: Музыка, 1991. – 75 с.
11. Милич Б. Е. Воспитание ученика-пианиста в 5-7 классах ДМШ. – К.: Муз. Україна, 1982. – 86 с.
12. Милич Б. О. Про формування і вдосконалення викладацької майстерності педагогів-піаністів. – К.: Муз. Україна, 1971. – 62 с.
13. Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры. Записки педагога – М.: Музыка, 1982. – 297 с.
14. Падалка Г. М. Учитель, музыка, діти. – К.: КГПИ, 1982. – 144 с.
15. Тимакин Е. М. Воспитание пианиста. Методическое пособие. – М.: Музыка, 1989. – 144 с.
16. Цыпин Г. М. Обучение игре на фортепиано. – М.: Сов. композитор, 1994. – 176 с.

Додаткова література

17. Мартинсен К. А. Методика индивидуального преподавания игры на фортепиано / Карл Адольф Мартинсен; [пер. с нем. В. Л. Михелис]; ред. Л. И. Ройзмана. – М.: Музыка, 1977. – 127 с.
18. Савшинский С. И. Пианист и его работа / Самарий Ильич Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 185 с.
19. Савшинский С. И. Работа пианиста над музыкальным произведением / Самарий Ильич Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 187 с.
20. Савшинский С. И. Работа пианиста над техникой / Самарий Ильич Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 106 с.